

Romakustikk

Tilpassede lokaler eller tilfeldigheter...?

Erlend Rasmussen seniorrådgiver i Norsk musikkråd og Magnar Osland Generalsekretær MiS på vegne av Norsk musikkråds utvalg for musikklokaler.

Å utøve musikk er et sjansespill. Man kan aldri bestemme seg for et godt resultat. Noen ganger er det ens eget spill som ikke er optimalt og noen ganger blir vi offer for eksterne rammefaktorer. Kvaliteten på det vi gjør påvirkes av en rekke slike rammefaktorer. Romakustikken er kanskje den mest sentrale av disse, både for utøvere og for tilhørere. De tre hovedgruppene lydsvak akustisk musikk (for eksempel kor), lydsterk akustisk musikk (for eksempel korps) og forsterket musikk (for eksempel band) har ulike krav. Tar vi tilstrekkelig hensyn til dette når vi planlegger nye lokaler og tilrettelegger lokaler til musikkformål?

Akustikk og opplevelse

Legg merke til akustikken i de rommene du går inn i. Noen steder bærer stemmen mens andre steder må du heve stemmen for å nå fram selv over korte avstander. Et enkelt klapp eller knips kan avsløre at rommet har for mye etterklang til å være egnet til bandkonsert, men derimot være velegnet for kor. Det er store forskjeller på rom der små lyder skaper betydelig uro og rom som demper lyden. Dessverre tar vi mye mindre hensyn til romakustikk enn til den visuelle opplevelsen. Dette har gjort at vi innenfor musikkutøvelse opplever meget varierte forhold under øvelser og konserter. Må vi leve med det eller kan vi gjøre noe med det?

Musikklokaler.no

Ja, vi bør gjøre noe, mener Norsk musikkråds utvalg for musikklokaler. De har etablert nettstedet musikklokaler.no, som skal bidra til å øke kompetansen på lokaler til musikkformål. Akustikk har blitt et betydelig satsningsområde for Norsk musikkråd både nasjonalt, regionalt og lokalt. Fagområdet er stort og krevende med få krav fra musikklivet, noe som må ta deler av skylden for at akustiske forhold får begrenset oppmerksomhet i de fleste byggeprosjekter. I denne situasjonen bør alle aktører i kulturlivet arbeide for at dette blir ivaretatt i nybygg, ombygginger og utbedringer av eksisterende lokaler.

Lyd i rom

Lyd kastes tilbake når det treffer en vegg eller en gjenstand. Ulike materialer og ulike former reflekterer lyden tilbake i varierende grad. Noen materialer gir deg mye av de høye frekvensene og lite av de lave. Variasjonene er også store i forhold til hvor lenge lyden blir i rommet. Denne såkalte etterklangstiden kan måles i de ulike frekvensområdene og er en sentral del av opplevelsen for de som skal øve eller ha konsert i lokalet. Ulik bruk og ulike musikkformer setter forskjellige krav til etterklangen i et lokale.

Sentrale begreper

Viktige temaer som bør bringes inn i prosjekter på et tidlig stadium er: etterklangstid, volum, bakgrunnsstøy og lydgjennomgang. Disse temaene må sees i sammenheng med bruken av rommet. I utgangspunktet har lydsvak akustisk musikk behov for mye etterklang, lydsterk akustisk musikk har behov for mindre og forsterket musikk har behov for rom med lite etterklang. Det er også viktig at

disse temaene blir tatt opp ikke bare ved bygging av konsertlokaler, men ved alle bygg der musikkøvelser og musikkaktivitet skjer. Dette har betydning både for en kunstnerisk utvikling og som en sikkerhet mot hørselsrelaterte helseplager.

Norsk musikkråds normer og anbefalinger

Det er i dag ingen lovgivning knyttet til romakustikk i musikklokaler. Norsk musikkråd har utviklet normer og anbefalinger som skal ivareta musikklivets behov. Disse kan lastes gratis ned fra musikklokaler.no, og det anbefales at det henvises til disse og arbeides for at de blir retningsgivende. Enkelte fylkeskommuner har vedtatt disse som forutsetning for offentlig støtte til lokale og regionale kulturbygg. Dette bidrar til å ivareta behovet for å kvalitetssikre bruken av de begrensede offentlige midlene som går til lokaler til musikkformål.

Si fra tidlig!

Det er avgjørende for resultatet at alle aktører i musikklivet bidrar til at akustikk og bruk av lokalet kommer inn i planleggingen på et tidlig stadium i bygge- og rehabiliteringsprosjekter. Dette handler om kunstneriske kvaliteter, om helse og det handler om arbeidsmiljø. Et slikt tidlig engasjement kan bidra til riktig materialvalg, fleksible rom, tilstrekkelig størrelse og mindre problemer med lydgjennomgang fra tilstøtende rom. Gode og tilpassede lokaler til musikkformål trenger ikke å være kostbart når dette blir ivaretatt tidlig i planleggingsprosessen. Tilpasninger i etterkant kan være adskillig mer kostnadskrevene. Oppfordringen til alle aktører i lokalmiljøene må derfor bli: Si fra tidlig, gjør deg kjent med Musikkutstøttsordningen og bruk Norsk musikkråd og hjemmesiden musikklokaler.no som støtte!